

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № _____

_____ 2021 р.

Заступник голови Приймальної
комісії

Ю. О. Каганов

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ

Освітній ступінь: магістр

Спеціальність: 073 Менеджмент

Освітня програма: Управління фінансово-економічною безпекою

I. Пояснювальна записка

Мета фахового вступного випробування з «Управління фінансово-економічною безпекою» – з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок вступників, яких вони набули під час навчання на освітньому ступені / рівні бакалавра / спеціаліста / магістра, з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників на навчання за освітнім ступенем магістра спеціальності 073 Менеджмент в межах ліцензованого обсягу.

2. Форма фахового вступного випробування.

Фахове вступне випробування проходить у два етапи:

- Письмовий – абітурієнти здають письмову відповідь на питання екзаменаційного білету у письмовій формі. Тривалість письмового етапу – 60 (не більше 120 хв.) хв.
- Усний – співбесіда з абітурієнтами з питань екзаменаційного білету.

3. Білети: структура білету.

Білет фахового вступного випробування містить 3 теоретичних питання:

Зміст питань включає такі дисципліни: «Теорія грошей», «Теорія фінансів», «Фінансовий ринок», «Страховання», «Фінансовий менеджмент».

4. Вимоги до відповіді вступника.

Абітурієнт повинен:

- 1) дати розгорнутий, вичерпний виклад змісту наведеної у питанні проблеми;
- 2) надати повний перелік необхідних для розкриття змісту питання економічних категорій і законів;
- 3) дати правильне розкриття змісту зазначених економічних категорій і законів, механізму їх взаємозв'язку і взаємодії;
- 4) здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки і узагальнення, знання історії створення таких теорій та еволюції поглядів основних їх представників;
- 5) враховувати (для письмових робіт) усі додаткові вимоги, які відносяться до відповідного завдання і мають місце безпосередньо у тексті завдання або в рекомендованих викладачем методичних посібниках та наукових виданнях;
- 6) забезпечити повноту та правильність розв'язку;
- 7) забезпечити високий ступінь усвідомлення програмного матеріалу;
- 8) показати високий рівень наукових (теоретичних) знань.

II. Критерії оцінювання

Для особи, яка претендує на зарахування за ступенем магістра (за 200 бальною шкалою):

Високий рівень (175-200 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в повній мірі засвоїв увесь програмний матеріал, показує знання не лише основної, але й додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання з суміжних галузевих дисциплін, вдало наводить приклади.

Достатній рівень (150-174 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: має також високий рівень знань і навичок. При цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або пропуски в неосновних питаннях. Можливе слабе знання додаткової літератури, недостатня чіткість у визначенні понять.

Задовільний рівень (124-149 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь неповна, неглибока, містить неточності, робить помилки при формулюванні понять, відчуває труднощі, застосовуючи знання при наведенні прикладів.

Низькій рівень (100-123 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті.

До участі у конкурсі не допускається (0-99 балів), якщо вступник виявив такі знання та вміння: не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті.

III. Структура програми

1.1. Економічна природа і призначення фінансів. Фінансова система

Виникнення та розвиток фінансів. Фінанси як економічна категорія. Призначення та функції фінансів. Фонди грошових коштів держави, підприємств, громадян та інших суб'єктів економічної діяльності. Роль фінансів на макро- та мікрорівні. Економічний зміст і структура фінансової системи. Рівень розвитку, правова та організаційна основа фінансової системи. Органи управління фінансами та їх функції. Державні фінанси; фінанси підприємств і організацій; фінанси домогосподарств; страхові та резервні фонди; фінансовий ринок; міжнародні фінанси. Форми і методи створення, розподілу і використання фінансових ресурсів.

1.2. Фінансова політика і фінансова безпека

Фінансова політика держави. Заходи, методи, форми організації та використання фінансів для забезпечення економічного і соціального розвитку суспільства. Основна мета та завдання фінансової політики. Фактори, що визначають фінансову політику уряду. Сучасна бюджетно-податкова політика Система мобілізації фінансових ресурсів та їх використання для задоволення різноманітних потреб держави, підприємницьких структур і населення. Правова основа та напрями реалізації фінансової політики. Внутрішня та зовнішня фінансова політика. Принципи фінансової політики, форми і методи її реалізації. Поняття фінансової безпеки держави, критерії її визначення.

1.3. Фінансові ресурси

Зміст, поняття та економічна природа фінансових ресурсів. Склад та структура фінансових ресурсів держави. Джерела, цільове призначення фінансових ресурсів. Характеристика зведеного балансу фінансових ресурсів держави.

1.4. Фінансовий механізм

Форми і методи фінансового механізму. Складові фінансового механізму. Фінансове планування й прогнозування, фінансові показники, нормативи, ліміти й резерви, стимули й санкції, система управління фінансами. Фінансові інструменти: штрафи, пільги, фінансові нормативи, ліміти й резерви. Фінансове регулювання та фінансове забезпечення.

1.5. Фінансове планування і прогнозування

Необхідність та сутність фінансового планування. Основна мета та функції фінансового планування. Методи фінансового планування. Види фінансових планів. Організація фінансового планування. Принципи фінансового планування та прогнозування. Необхідність та зміст фінансових балансів в економічній системі держави.

1.6. Державні фінанси

Державні фінанси як складова частина фінансової системи держави. Призначення державних фінансів. Методи і форми мобілізації фінансових ресурсів у розпорядження держави. Складові державних фінансів: державний бюджет, централізовані фонди соціального страхування, фінанси підприємств і організацій державної власності, державний кредит, державні страхові та резервні фонди.

Сфера функціонування державних фінансів. Фінанси підприємств державної власності. Державний бюджет України як основний інструмент державного регулювання економічного й соціального розвитку. Місцеві бюджети у фінансовому забезпеченні

розвитку регіонів. Страхові та резервні фонди держави. Державний кредит та збалансованість бюджету.

1.7. Бюджет і бюджетна система

Призначення та роль бюджету. Структура та принципи побудови бюджетної системи. Склад і структуру бюджетної системи. Принципи побудови та організація функціонування бюджетної системи. Типи бюджетних систем. Правова основа бюджетної системи.

1.8. Фінанси підприємницьких структур

Фінанси підприємницьких структур як самостійна й особлива сфера функціонування фінансів. Специфіка організації та принципи реалізації фінансів підприємницьких структур. Сутність і зміст фінансів підприємницьких структур. Фонди фінансових ресурсів підприємства. Взаємозв'язки та взаємовідносини між підприємствами і державою при сплаті платежів до бюджету, фінансування і дотацій із бюджету. Фінанси підприємницьких структур: фінансовий стан, санація та банкрутство.

1.9. Страхові та резервні фонди фінансових ресурсів

Страховання як специфічна ланка фінансової системи. Страхові фонди, страховики, страхувальники, об'єкт страхування, страховий ризик, страховий випадок, страхова сума, страхове відшкодування, страховий платіж, страховий тариф. Фінансові аспекти соціального страхування.

1.10. Фінансовий контроль

Зміст та принципи фінансового контролю. Функції, методи та види фінансового контролю. Основні елементи системи фінансового контролю, тенденції її розвитку. Органи виконавчої та законодавчої влади, що здійснюють фінансовий контроль.

ФІНАНСОВИЙ РИНОК

2.1. Фінансовий ринок, його призначення і основи організації

Об'єктивна необхідність фінансового ринку, його сутність і значення. Структура та функції фінансового ринку. Класифікація фінансових ринків. Фінансові інструменти, що забезпечують перерозподіл фінансових ресурсів серед учасників ринку. Характеристика фінансових інструментів та механізм їх оцінки.

2.2. Діяльність комерційних банків та інших фінансових інститутів

Основні функції та операції комерційного банку. Формування ресурсної бази комерційного банку. Активи комерційного банку. Структура доходів та витрат банківської установи. Основні показники діяльності банку. Державне регулювання банківської діяльності.

Основи діяльності страхових компаній. Ощадні банки, ощадно-кредитні асоціації та кредитні спілки. Ощадна справа в Україні. Інвестиційні банківські фірми, як універсальні посередники на ринку фінансових послуг. Діяльність недержавних пенсійних фондів.

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

3.1. Сутність, призначення та роль фінансового менеджменту

Зміст, мета та завдання фінансового менеджменту. Предмет, об'єкт і суб'єкт фінансового менеджменту. Завдання та можливості фінансового менеджменту. Сфера існування фінансового менеджменту. Механізм фінансового менеджменту на підприємстві. Особливості організації фінансового менеджменту на підприємстві. Фінансова політики та напрями фінансової діяльності підприємства. Теорії фінансового менеджменту.

3.2. Інформаційна база фінансового менеджменту, її склад та структура

Фінансова звітність її призначення і роль. Склад фінансової звітності підприємств: баланс, звіт про прибутки, звіт про зміни у фінансовому стані, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал. Міжнародні принципи стандартизації фінансового обліку та звітності. Фінансовий аудит. Оподаткування підприємств та його вплив на

прибуток підприємства. Поняття грошового потоку.

Грошові потоки від основної, фінансової та інвестиційної діяльності. Прогнозування даних фінансової звітності.

3.3. Інструменти фінансового аналізу. Аналітична обробка фінансової інформації

Мета та завдання аналізу фінансових звітів. Види фінансового аналізу та його практичне значення. Вибір схеми проведення аналізу фінансових звітів. Коефіцієнтний аналіз фінансового стану підприємства, ліквідності (платоспроможності), управління оборотними активами, ефективності господарської діяльності та акціонерного капіталу. Інтегральний аналіз за системою Du-Pont. Використання фінансової інформації.

3.4. Короткострокове фінансування. Управління оборотними активами підприємства

Основні принципи управління оборотним капіталом. Короткострокове фінансування: його джерела і вартість. Чистий оборотний капітал та контроль за його рухом. Політика короткострокового фінансування. Стратегії короткострокового фінансування. Поняття операційного та фінансового циклів. Оптимізація структури оборотних коштів. Методи прискорення оборотності активів. Фактори впливу на структуру оборотних коштів. Управління готівкою та ліквідними цінними паперами. Визначення оптимального залишку грошових коштів. Бюджет грошових коштів. Використання цінних паперів у якості заміни готівки. Порівняльна характеристика різновидів документарного оформлення дебіторської заборгованості. Оцінка дебіторської заборгованості та управління нею. Кредитна політика підприємства. Аналіз кредитної політики та вибір оптимальної поведінки. Політика повернення боргів. Умови реалізації товарно-матеріальних цінностей. Управління виробничими запасами. Оцінка виробничих запасів та методи визначення оптимальної потреби у них. Резервування запасів.

3.5. Довгострокове фінансування: методи і ринки

Призначення і роль довгострокового фінансування. Джерела довгострокового фінансування. Довгострокове фінансування в умовах фінансової нестабільності та банкрутства. Характеристика привілейованих та звичайних (простих) акцій як методу довгострокового фінансування підприємства. Права акціонерів. Механізм андеррайтингу. Методи реалізації звичайних акцій та їх вплив на ринкову вартість підприємства. Поняття довгострокових корпоративних зобов'язань. Перспективна емісія. Види боргових зобов'язань. Різновиди облігацій. Рефінансування випуску облігацій. Розміщення цінних паперів. Варіанти та їх оцінка. Опціон. Порівняльний аналіз різновидів довгострокового боргового фінансування. Строкові позики. Кредитні договори. Лізинг. Порівняння орендного та кредитного фінансування.

3.6. Капітал підприємства, його вартість та структура

Економічна сутність капіталу підприємства. Характеристика його елементів. Загальні поняття про вартість капіталу. Теоретична концепція вартості капіталу. Вартість активів та методи їх оцінки. Визначення вартості боргових зобов'язань та акцій з фіксованим дивідендом. Середньозважена вартість капіталу (WACC). Вплив оподаткування на середньозважену вартість капіталу. Часткова та проектна вартість капіталу. Поняття граничної вартості капіталу. Точки розриву. Ефект фінансового левериджу і його вплив на ризик підприємства. Вплив структури капіталу на вартість акціонерного капіталу. Планування оптимальної структури капіталу та його значення для розробки довгострокової фінансової політики підприємства.

3.7. Специфічні види фінансового менеджменту. Злиття та поглинання

Характеристика умов злиття підприємств. Види та форми злиття. Особливості міжнародного оподаткування операцій пов'язаних із злиттям підприємств. Відображення процедури злиття у фінансовій звітності підприємства. Економічна ефективність операцій злиття та поглинання. Визначення ціни поглинання. Джерела регулювання злиття. Захист акціонерів у випадках злиття та поглинання компаній.

IV. Список рекомендованої літератури

1. Стойко О.Я., Дема Д.І. Фінанси : підручник; за ред. О.Я. Стойка. Київ : Алерта, 2017. 406 с.
2. Богатирьова Є.М., Васютинська Л.А., Волохова І.С. Фінанси : навч. посіб.: експрес курс; за заг. ред. Волохової І.С. Харків : Видавництво «ПромАрт», 2018. 262 с.
3. Ярошевич Н.Б., Кнодрат І.Ю., Ливдар М.В. Фінанси : навч. посіб. Львів : Видавництво “Простір-М”, 2018. 298 с.
4. Грушко В.І., Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. Фінанси : підручник. Київ : ЦУЛ, 2019. 732 с.
5. Фінанси : навч. посіб. І. В. Журавльова та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора І. В. Журавльової. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 330 с.
6. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2017. 130 с.
7. Варцаба В. І., Заславська О. І. Сучасне банківництво: теорія і практика : навч. посіб. Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 364 с.
8. Демчук Н. І., Довгаль О. В., Владика Ю. П. Банківські операції : навч. посіб. Дніпро : Пороги, 2017. 460 с.
9. Копилюк О. І., Музичка О. М. Банківські операції : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 416 с.
10. Стойко О. Я. Банківські операції : практ. посіб. Житомир : ЖНАЕУ, 2016. 132 с.
11. ПЛИСА В. Й. СТРАХУВАННЯ ..: Підручник, 2-ге вид, виправлене й доповнене. – К : Каравела, 2019. – 340 с.
12. Страхування: підручник/ Горбач Л.М., Кадебська Е.В.- К. Кондор. 2016. 544 с. .
13. Фінанси страхових організацій : навчальний посібник / І. Г. Аберніхіна, І. Г. Сокиринська – Дніпро: Пороги, 2019. - с. .
14. Говорушко Т.А. Страхіві послуги. 3-є видання. Навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2017 376 с.
15. Говорушко Т.А. , Стецюк В.М. Страхування. Навчальний посібник для ВНЗ (рек. МОН України). Київ: Магнолія. 2019. 328 с.
16. Дема Д.І. Фінансовий ринок : навч. посіб. / Д.І. Дема, І.В. Абрамова, Л.В. Недільська ; за заг. ред. Д.І. Деми. Житомир : ЖНАЕУ, 2017.-448 с.
17. Фондовий ринок: Підручник : у 2 кн. – Кн.2 / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вірченко та ін. ; за ред. В.Д. Базилевич: Київ, нац. ун-т ім. Т. Шевченка.-К. :Знання, 2016.-686 с.
18. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
19. Аніловська Г. Я., Висоцька І. Б. Фінанси підприємств : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 440 с.
20. Зянько В. В., Фурик В. Г., Вальдшміт І. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Частина 1. Вінниця : ВНТУ, 2016. 126 с.
21. Зянько В. В., Фурик В. Г., Вальдшміт І. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Частина 2. Вінниця : ВНТУ, 2016. 144 с.
22. Фінанси підприємств : навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 440 с.

Голова фахової
атестаційної комісії

(підпис)

Терент'єва Н.В.
(ініціали та прізвище)